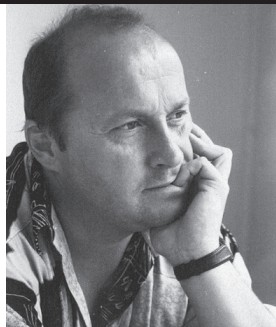

Milan Vincetič

Rade Krstič: *Bojevnik*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012.

Dvanajsta pesniška zbirka Radeta Krstiča z zgovornim naslovom *Bojevnik* odpira in pripira vrata v Krstičevo pesniško potohodje, na katerem znova poskuša razvozlati “tisto poslednjo pesem na svetu, / v kateri je zaklad veselja / zakopan v eni sami besedi, / v eni sami misli, / skoraj v enem samem dihu, / črki, ločilu, medmetu, / in se ji reče / življenje”, ki je v vsej svoji (ne)polnosti tisti neusahljiv “vodnjak, / opozorilo večnosti, / da se razvijejo leta, / da ne usahne beseda”. Prav zato se slednja največkrat preobrazi v “osamljenega in tihega bojevnika, ki “snuje, zmaguje” in ki je “pripravljen na vse”, da “nemoč v kali zatre”, bojevnika, ki se (donkihotsko) upira tako osebni kot globalni destruktiji bivanja.

Čprav morda zveni malce *passé*, Krstič še zmeraj prisega na odrešilno moč besede, na (meta)orfeizem, v katerem se pesnik postavlja kot svetilnik med “dejavniki tveganja”, ko se je “zareklo Nietzscheju, zalomilo Freudu in zdrsnilo Hipokratu”. Še več: pričujočo knjigo pospremi z motom, v katerem pravi, da je “treba iskati večnost na vrhu ničā”, saj je to pravi cilj ali boj “osvobojene duše”.

A njegova duša še zdaleč ni osvobojena; vedno znova je v prometejskem krču nad prepadom dvoma in iluzij ter na robu “rodne biti”, zaklenjena v labirinte neuresničene “žive sile ljubezni”, ki se razkriva skozi refleksi hrepenenja, ki napolni pesmi z nezanosno težo ujetosti (vase in vanjo), iz katere ni izhoda niti magičnega vstajenja v podobi feniksa. Posoda pesmi je tako zvrhana solz, ki se potočijo za potresom na Haitiju, na pokopališču hišnih ljubljencev ali navsezadnje ob vsakdanji človeški “razvalini”. Tudi zavedanje, da “osiroteli ljudje vsakokrat / na novo narišejo v studenec življenja podmornico, potopljeno v čisto čiste solze”, je zgolj fatamorgana, ki vsake toliko brezupno prisije med Krstičeve ekspresivne, bolj tradicionalne kot inovativne podobe, ki (pre)večkrat nosijo didaktično moralno-etični (pod)ton. Podobe blodeče čezoceanke, razbitega

poršaja, nebogljenega krokusa ali fazmagoričnega muzeja voščenenih lutk samo stopnjujejo občutek utesnjenosti, razočaranja, brezizhodnosti in enigmatične danosti, v kateri se zaman “trudi ugotoviti, kje je metulj, / ki je pred kratkim razkazoval barve / v vsej svoji natančnosti”.

Povečini prvoosebni lirski subjekt še najbolj spominja na krušiči se zid, ki po eni strani skuša ostati uporen, po drugi pa se fatalistično predaja destruktiji, čeprav “prisega na luč, / ki ga je iztrgala iz teme, / da nikoli // več ne bo / ponavljal starih napak”. Obenem se, kar je malce presenetljivo, čuti nekako krivega za kaotično stanje sveta ter za izgubo vrednot, zato je njegova bolečina še hujša, a hkrati plodnejša za pesniško kreacijo. Tako v pesmi *Pesniška prisega* pomenljivo zapiše: “Vsa krhkost v meni / je del veselja, / ki je neskončno daleč od sveta, / a vendar tako blizu razboleli duši.” Naj je na križpotju še tako sam, bo “še vedno govoril / in nam polagal diamantne spomine / na srce naših besed”. Vse lepo in prav, a priseganje na demiurgično moč besede ga mnogokrat pripelje do absurda, kajti “mi se drobimo, / odpademo /... / k tlom, / za zmeraj, / za vedno.” S tem pa tudi sproti venijo “cvetovi smisla”.

Krstičevi cvetovi smisla so brez dvoma – in to se kot rdeča nit vleče skozi vso zbirko – postulati pozitivnih (humanih) moralno-etičnih imperativov, ki jih skuša udejanjiti s svojo neagresivno držo. Mestoma se postavi tudi v vlogo razlagalca, češ “človeštvo izrisuje / svoje poslanstvo / skozi // didaskalije / vzrokov / presežnosti / smisla”, razlagalca, ki se še kako zaveda, da bo stežka vzdržal, saj je venomer “nekje v svetlobi / izrisana / nedoslednost / komaj izrekljivega”. Ob tem gre, kot sam pravi, tudi za relativnost (življenjskih) vrednot, na katere prisegamo predvsem ob pogledu na “najgloblje tolmine / prizadetih duš”. Vse je torej hkrati na dosegu rok in izmuzljivo v svoji (ne)pojavnosti, zato smo obsojeni na nevednost, skepto, beganje ter upanje, da bodo “morda bogovi / s težavo odgovorili // na najtežja vprašanja življenja”. Ki pa se vedno znova izziivalno in kljubovalno nastavljajo, dokler ne obnemimo.

Prav zato mu ostanejo zgolj (pavčekovske) *preproste besede*, ki so “vtkane kot vlakno, / ampak – // v nekih prsih!”, torej na zemljevidu duše, ki prinika iz tišine mrtvih, širjave veselja in navsezadnje iz smrti kot končnosti v osišču sveta, “kjer rana ziblje svoj sok / in hrepenenje ubogo pleza / na svoj osamljeni stolp”. Naloga človeka, kot se razbira iz te poezije, je predvsem žrtvovanje, torej “pasti pod udarci / svinčenih zrn in / rešiti življenje // otroku”: torej se vrniti v neskaljeni začetek, v humano prabit/pranačelo, ki da je še “zadnja priložnost / v labirintu usode in zla”. Zato mora lirika, kot milobno vzklíkne pesnik, ta “energija, ki jo čuti, ogenj, ki ga sluti”, ostati “pomoč sesutim”. Kakor se venomer počuti

tudi sam pesnik, ki na koncu pravi, da je “na pravi poti le tisti, / ki se na pol poti ustavi”.

Seveda je ta pesniška lega že dodobra uhojena, njeni zametki segajo v (pred)romantiko, a pri Krstiču ne gre toliko za svetobolje, temveč za boleče “vsebevzetje”, ki sicer ne bo odrešilo sveta, bo pa vsaj za hipec pokrpalo njegove (srčne, duševne) rane, ki so odprte zato, ker je “bog izpodrinil stvarstvo / na sam začetek bolečine”. V *Bojevniku* zažarijo predvsem verzi in podobe, ki so blizu pejzažiranju narave ali mestnih vedut (*Nevihta v Ljubljani, Zima, Pokopališče hišnih ljubljencev ...*); velika večina preostalih (za)zveni kot *déjà vu*. Zbirka ne bo vidno vzvalovala sodobne slovenske pesniške vode, najbrž to tudi ni bil njen osnovni namen, bo pa v marsikom znova sprožila vrtinec nikoli odgovorjenih vprašanj, na katere je skušal pesnik bolj ali manj na novo odgovoriti. Prej slednje.